

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ personæ possint decimas possidere, & praescribere. punct. 9

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Pontifex, neque occasione decimationis antiquæ (licet in feudum decimæ sint concessæ) sunt decimæ noualium vsurpandæ, cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius restringenda. Idem sumitur ex *cap. 1. de Decimis. in 6. & hanc sententiam probat optimè. Couarr. lib. 1. var. cap. 17. n. 13.*

Neque obstat, *cap. ex parte de Decimis*, ubi insinuat contrarium. At enim Pontifex cum tibi, quod maius est, sit concessum, videlicet vt de laboribus terræ parochiarum suarum cum integritate percipias, de noualibus eas exigere satis potes; quia ubi maius conceditur minus concessum esse videtur. Ergo si priuilegium, aut consuetudo obtinuit, vt decimæ alicuius parochiæ, alteri extraneæ soluerentur, noualia etiam, quæ minus sunt debent solui. Non inquam obstat; quia ibi non fuit concessum aliquid contra ius, sed potius decimæ, quæ iuxta commune ius debebantur parochiæ propriæ, erant ab extraneæ vsurpatæ, & tunc ait Pontifex concessio principali, & maiori minus concedi, vt bene Couarr. *suprà*. At quando ius, vel consuetudo à iure communi exorbitat, vt est priuilegium soluedi decimas prædialibus extraneæ parochiæ, non venit in concessione maioris minus concessum, vt latè, & eruditè probat. Thom. Saph. *lib. 8. de dispensat. disp. 1. à n. 4. & præcipue, ar. n. 32.*

PUNCTVM IX.

Quæ personæ possint decimas possidere, & præscribere.

- 1 Duplici titulo officij, vel conuictionis decimæ possideri possunt.
- 2 Laicus non potest habere ius spirituale percipiendi decimas, neque secundum hanc rationem illas potest præscribere.
- 3 Titulo conuictionis, aut donationis bene potest laicus decimas possidere.
- 4 Beneficiatus ad breue tempus potest decimas sibi competentes locare, aut vendere.
- 5 Excipiuntur aliqui casus, in quibus ex autoritate Episcopi possint ad vitam decimæ laicis conferri.
- 6 In feudum, vel in perpetuum non possunt decimæ laicis conferri nisi autoritate summi Pontificis, semel tamen collatæ possunt autoritate Prælati illius Ecclesiæ alienari.

Dupliciter quis possidere potest ius percipiendi decimas, vel ratione ministerij, & officij, Ecclesiasticæque exercitij, vel titulo conuictionis, emptionis, donationis, aut obsequij temporalis præstiti, vel præstati Ecclesiæ. Qui primo modo accipit decimas, accipit eas proprio iure, & nomine, & ius accipiendi decimas pro tali ministerio spirituale est, vt de se constat. Ius verò accipiendi decimas ortum ex aliis titulis temporale est. His positis.

2 Respondeo laicum non posse habere ius spirituale percipiendi decimas, neque eas secundum hanc rationem posse præscribere. Desinitur variis textibus de decimis, præcipue *e. quædam. cap. prohibemus. & in decreto. 16. q. 7. specialiter cap. decimas. ubi ait Pontifex* decimas, quas in vltim pietatis concessas esse canonica auctoritas demonstrat à laicis possidere auctoritate Apostolica prohibemus; & in *cap. causam qua de præscript. absolute* affirmatur non posse laicos decimas præscribere. Intelligi ergo debet secundum hanc rationem, secundum quam ipsi laici incapaces sunt præscriptionis, vt potè personæ, quæ hunc titulum spirituale habere nequaquam possunt: siquidem non possunt habere officium, & ministerium ex quo ortum habet: sic Doctores omnes.

3 Verum posse laicum decimas possidere titulo locationis, & emptionis, aut donationis, nulli potest esse dubium, cum videamus sæpè Ecclesiæ laicis vendere decimas, illas locare, aut pro seruitijs factis, vel faciendis donare, sed tunc non exigunt decimas quasi sibi, & ratione proprietatis personarum debitas, sed debitas prius Ecclesiæ, & ratione alicuius temporalis ministerij sibi applicatis, & secundum hanc rationem possunt laici 40. annorum præscriptione cum titulo, & immemoriali sine titulo decimas possidere. Couarr. *cap. 17. num. 5. §. sed si dubitetur. Lessius cap. 6. dub. 10. & c. 39. dub. 4. num. 19. & Azor. lib. 7. cap. 36. quæst. 11. & Suar. cum aliis tract. 1. lib. 1. cap. 27. n. 4.* Ratio est, quia laici capaces sunt decimas possidendi hoc titulo, & hac ratione. Possunt ergo præscribere. Et confirmo, secundum hanc rationem possunt priuilegio habere ius decimas exigendi; quia illius sunt capaces. Ergo & consuetudine poterunt acquirere: nam præscriptio immemorialis priuilegio comparatur, & eandem vim habet in persona capaci, *cap. super quibusdam de verb. significat. & ibi Glossa multis allegat. Vt autem præscriptio legitima sit, posito quod non adit titulus affirmat Suar. debere adesse famam, & opinionem simul cum possessione immemoriali ex aliquo titulo legitimo illas possidere. Nam cum laicus incapax sit exigendi decimas proprio nomine, titulo, ac iure, nunquam potest præscriptionem acquirere pacifica possessione tantum, nisi in vi alicuius tituli iusti, ratione cuius decimas exigat. Requiritur ergo fama, &*

opinio tituli: verum ego existimo ex sola immemoriali possessione colligi sufficienter iusto titulo possidere, neque necessariam esse aliam probationem præter possessionem pacificam immemorialem; ex qua probata præsumitur donatio, locatione, feudo, aut alia via decimas prædecessoribus suis fuisse concessas. Quapropter licet in vi possessionis colligendi decimas nunquam laicus decimas præscribere possit. Et secundum hanc rationem verum sit, laicos decimas præscribere non posse, vt ait Pontifex. *cap. causam de præscript. præscribit tamen in vi facultatis, & donationis, quæ præsumitur concessa, quotiescunque à tempore immemoriali illas recipit: sic affirmit Couarr. Azor. & Lessius supra*, qui solum possessionem immemorialem requirunt ad sic præscribendum, & hac ratione præscribit ius patronatus aduersus Ecclesiæ, vel laicum sine probatione tituli, & concessionis, sed probata possessione præsumitur titulus, & facultas adfuisse; licet non appareat.

4 Sed inquires. Qui possint locare, vendere, aut donare laicis hoc ius temporale percipiendi decimas? Respondeo clericum beneficiatum propria auctoritate ad breue tempus posse decimas suas locare, aut vendere, *cap. 2. de locato. Vocatur breue tempus, quod est intra decimam. ita Abbas in cap. quædam de Decimis*: imò in sententia *Glossæ* ibi tempus breue reputatur via hominis. Vnde quilibet propria auctoritate potest decimas locare, aut vendere ad vitam, ita refert vt probabile Azor. *lib. 7. cap. 36. q. 14.*

5 Verum ubi recepta est *extraneæ Pij 2. quæ incipit ambrosio de rebus Eccles. non alienandi*, nulla conuictio, aut locatio etiam auctoritate Episcopi fieri poterit, quæ triennio excedat: quæ limitatio non extenditur ad decimas, quæ laicis conferuntur in stipendium pro obsequio Ecclesiæ præstito, quia vt bene dicit Suar. *cap. 25. num. 10.* in hoc contractu Ecclesiæ non conducit decimas, sed potius conducit alterius operas decimis ipsius Ecclesiæ, quod nulla ratione est prohibendum, etiam si ad vitam fiat. Similiter etiam non videtur prohibendum Episcopi dare laicis ius ad tempus, vel ad vitam exigendi decimas ratione alicuius magni obsequij, & beneficij facti Ecclesiæ, quale esset, si suis sumptibus maximè Ecclesiæ inferuisset, si eam à tyranno defendisset, talis enim donatio remuneratoria, aut feudalis nulli inuenitur prohibita. Nam in concilio Lateranensi, de quo statim solum alienationis perpetuæ, & feuda, aut emphyteusis perpetuæ prohibentur: & ita hanc sententiam affirmat esse communem Couarr. *lib. 1. cap. 17. num. 5.* adducitque Card. & Bald. & Suar. *lib. 1. cap. 26. n. 1.*

6 Difficultas autem solum est, an possint prælati inferiores ex aliqua graui causa (hæc enim semper supponitur, vt licet fiat) dare huiusmodi decimam in feudum perpetuum, vel laici, qui illas habent alijs alienare ex consensu Prælati?

In qua difficultate respondeo ante concilium Lateranense celebratum ab Alexand. 3. etiam Episcopi poterant, sicut & Pontifex has decimas infeudare: ob abusum autem, & prodigalitatem Episcoporum in decimis concedendis in illo concilio facultas hæc sublata est: vt colligi potest ex *cap. quædam de Decimis. & ibi Glossa, & doctores communiter*, qui de feudo perpetuo affirmant Pontificem loqui, & manifestè probatur ex *cap. cum Apostolica de iis, quæ sunt à prælato in fine. Decimæ verò à laicis possesse ex consensu prælatorum ante illud tempus, vel post illud ex concessione Pontificis licite possunt retineri, imò de consensu prælati illius Ecclesiæ, quæ accepterunt, alteri donare. Possunt enim laici pro loco, aut monasterio donare, aut transmittere huiusmodi feudum, neque requiritur, vt consensus capituli, aut tractatus accedat, quia hæc non est iam alienatio, quàm reuocatio decimæ à laico detentæ ad vltim Ecclesiasticum ita *e. cum Apostolica de his, quæ sunt à prælato, & ibi doctores*, & expressè notat Lessius. *lib. 2. c. 19. dub. 4. n. 10. Azor. lib. 7. cap. 36. quæst. 13.* imò non solum laicum posse feudum iuste possessum pro loco donare, aut transmittere ex consensu Episcopi: nam sine illo non potest, vt constat ex *tota causa, 16. quæst. 7. & cap. cum & plantaro de Priuileg. sed etiam alicui laico concedere, fuit sententia *Glossæ* in *cap. prohibemus de Decimis*, & Cardin. ibi Ioann. Andr. in *cap. de præscript. in 6. Syluest. decima. quæst. 10. Couarr. cap. 17. num. 5. §. præter hæc. Suar. cum aliis lib. 1. cap. 16. num. 7.* Ratio est, quia in *cap. prohibemus* solum dicitur, ne laici decimas cum periculo animarum suarum possidentes in alios laicos transferant. Ergo qui cum animarum suarum periculo non possident, poterunt eas transferre; siquidem de facto debebant transferre, si forè in illis linea suæ generationis non finitur. Adde in huiusmodi translatione non alienatur feuda, sed iam alienata consentit Episcopus, vt alius retineat. Quare Episcopus non dat feudum, sed laicus ex consensu Episcopi. Verum Suar. loco *suprà* citato non solum affirmat posse laicum ex consensu Episcopi feudum in alium extraneum transmittere, sed etiam feudario, qui erat vltimus possessor, defuncto posse Episcopum alteri infeudare, mouetur ex *e. 2. de Feudis*. ubi Episcopus iurans non infeudare bona Ecclesiæ, potest non obstante iuramento infeudare bona, quæ antea erant data in feudum: non enim sub iuramento infeudandi de nouo, comprehenditur feudum antea iam datum. Similiter etiam sub prohibitione facta non infeudandi in perpetuum**

perum comprehendendi non debet feudum antea iam datum, etiam mortuente ultimo possessore. Et ratio est efficaciam illa bona etiam mortuente ultimo possessore non censentur sub dominio vestri Episcopi, neque ad Episcopum pertinere, quousque ipse eas acceptet, & per acceptationem in suis bonis incorporentur, vt tradit Panor. cum aliis, in c. vt super, de rebus Eccles. non alienand. Ergo antequam acceptet potest in feudum dare: in hoc enim non alienat bona Ecclesie, sed iam alienata non vult ea acceptare, neque mensur Episcopi appropriare, grauis tamen causa debet vigere, vt licite hoc fiat, licet sine illa factum teneat. Sed hoc latius examinauimus, cum de alienatione bonorum Ecclesiasticorum habetur sermo.

PUNCTUM X.

Quibus personis Ecclesiasticis iure communi debeantur decimae.

- 1 Clerici beneficiati debentur decimae.
- 2 Religiosi, aliisque clericis non beneficiati non debentur decimae iure communi; bene tamen ex privilegio.
- 3 An teneantur parochiani sustentare beneficiatum, si decimae, quas solunt, alteri sunt applicatae? Proponitur dubitandi ratio.
- 4 Nulla est applicatio decimarum facta loco pio, si beneficiatus congruam non habet.
- 5 Qui beneficium per vicarios inseruit, tenetur eis debitam sustentationem tribuere.
- 6 Casu quo pensionarius beneficiato non tribuat sufficiens stipendium, non tenentur parochiani duplicatas decimas soluere.

Tempore nascentis Ecclesie omnia erant communia, ac prout cetera clericorum decimae debita erant, quas Episcopus inter eos pro qualitate, & mensura laboris, ac necessitatibus impendebatur: ita colligitur aperte ex cap. peruenit, cap. omnes, de iust. iud. 16. quae 1. 7. & in c. 1. huius causae, & quae sit Gregor. Decimas sub manu Episcopi fore censemus, vt ille qui ceteris praesertim, omnibus iuste distribuat. Post factam vero distinctionem parochiarum, & signatis clericis qui ibi ministrant, etiam Episcopo simul cum clero decimae debentur, vt constat ex cap. quoniam de Decimis, cap. conueniente, de officio Ordinarii. & docet Panor. & doctores communiter, in c. cum contingat de Decimis num. 7. Ratio quare Episcopis, & Clericis debeantur, est quia omnes ij ministrantibus spiritualia debebant ergo temporalia merere; iucellus vero temporis, & crescente numero decimarum pluribus Clericis sunt applicatae, aliis titulo spirituali, & Ecclesiastico, hoc est ratione beneficii, aliis vero ex gratia, & privilegio, vel stipendio pro obsequio. At qui titulo spirituali decimas exigunt, etiam si parochi non sint, quia officium spirituale exercent, & aliquo modo ad cultum diuinum concurrunt, de iustitia habent ius exigendi decimas. Nam decimae non solum dantur Clericis; eo quod Sacramenta ministrant, sed etiam quia ex officio deputati sunt ad diuinum cultum, cap. ex parte 2. de Decimis. Ergo Clerici, quibus beneficium Ecclesiasticum concessum est, ius habent exigendi decimas, illisque de iustitia debentur. Non enim laici tenentur solum alere ministros, qui sibi sacramenta ministrant, sed etiam omnes eos, quos Ecclesia iudicauerit conuenientes ad diuinum cultum, & sacrificium, & orationes offerendas, quique speciali titulo, & obligatione sint ad illud officium destinati. Cum ergo omnes clerici beneficiati ratione beneficii hanc obligationem habeant, & ad hoc munus sunt deputati; effectus sane eis decimas de iure, & de iustitia debentur, Ecclesie taxatione posita, & ita laicis, & eruditae probat Suar. cap. 28. n. 12. & cap. 29. n. 4.

Ex quo sic religiosis iure communi decimas non debentur, neque aliis clericis, qui beneficium Ecclesiasticum non habent; quia non sunt ab Ecclesia deputati, vt proprii illius ministri; sed ex deuotione, vel voto populo Christiano inseruiunt. At ex privilegio eis saepe decimae applicantur, & aliquando cum obligatione exercendi aliquod spirituale ministerium; & tunc sine dubio eis decimae debentur ex iustitia; quia Ecclesia ius quod habet ad illa exigenda transfert in religiosis, si quidem ipsi iuris sunt capaces. Cum ergo Ecclesia ex iustitia decimae debeantur posita taxatione, etiam religiosis, in quos hoc ius translatum fuerit, debentur debent, vt ex Panor. tradit Suar. supra in fine. Poterunt tamen huiusmodi clerici, & religiosi praescriptione acquirere ius exigendi decimas, ita Rebuff. q. 13. num. 63. Gualter. tract. de decimis, cap. 21. num. 6. Primum si Ecclesiam parochialem, vel beneficium acquirant; cui decimae sunt annexae. Possunt enim acquirere, si quidem sunt capaces. Et ad aures, de praescriptionibus Requiritur tamen titulus coloratus quia beneficium sine institutione canonica possideri bona fide non potest. Lessius lib. 2. cap. 6. dub. 10. Ad cuius praescriptionem triennis possessio pacifica sufficit, modo simonia non interueniat, ex reg. cancellaria. 33. vt supra dictus author cum

Rebuffo, & Nauarr. lib. 3. consil. 40. & 42. de praebendis affirmat. Secundo possunt praescribere ius exigendi decimas consuetudine, & possessione bona fide continuata, quae nullo modo potest esse, nisi praesumant aliquid sibi privilegium fuisse concessum. In foro tamen extremo ita adesse praesumitur, quoties decimae exiguntur a tempore immemoriali; & tunc quidem religiosi, & Clerici non tam decimas praescribunt in vi possessionis, quam in vi tituli praescripti. Vide quae supra diximus de laicis.

Sed est dubium, an clericis beneficiatis debeantur decimae a populo, si aliis sunt applicatae, & mercenariis, si beneficiatus non det sufficiens stipendium ad sustentationem?

Pro cuius solutione suppono saepe saepius contingere parochianos abundantes decimas soluere, quibus optime possent ministri sibi inseruientes sustentari. Sed quia a Romano Pontifice applicatae sunt canonicarum, vel alteri pio loco, & saepe laicis, ea de causa cogitur clericis eis inseruiens tenui stipendio viuere. Ex quo fit vt bene dicit Lessius. lib. 2. cap. 39. num. 17. in fine. cum viri idonei nolunt tam tenui stipendio onus subire, saepe indocti, & improbi, qui alia ratione viuere nequeunt, praeficiuntur. Non enim quaerunt, qui maxime populo videantur profuturi, & minus optime administraturi, sed qui minimo stipendio velint seruire. Hinc prohi dolor multis in locis tanta animarum clades. Quod ergo quaeritur, est, An parochiani teneantur iis clericis sibi inseruientibus prouidere, vel ex oblationibus, aut aliis rebus, vltra decimas quas soluent?

Respondeo, & dico primo applicationem decimarum factam cuiuslibet etiam pio loco, vel religioso per modum pensionis, aut quomodocumque esse nullam, si beneficiatus praestet debita sustentatione, ita Suar. lib. 1. c. 15. a n. 7. Ratio est; quia Pontifex non est omnium decimarum dominus, sed dispensator. Estet autem iniqua dispensatio decimarum, quae beneficium debito stipendio priuaret, & veller gratis inseruire. Quocirca non obstante tali applicatione tenetur de iustitia pensionarius beneficium congruenter sustentare. Quod si ille ob penuriam cogi non possit, ipsemet Pontifex tenetur decimas ab illo auferre, vel huic beneficiato pensionem, vel aliud beneficium applicare, aut ex aliis bonis cum sustentare; ipse tamen beneficiatus nullo modo tenetur beneficium relinquere, etiam si sciens eius penuriam accepisset. Teneretur tamen inseruire etiam gratis, si sciens beneficium accepisset, ita Suar. cap. 15. n. 7. Mihi tamen videtur contrarium dicendum non teneri inseruire, etiam si sciens accepisset, quia Ecclesia non intendit obligare neminem ad gratis inseruiendum, neque beneficium tenere reputatur beneficium, cap. u. cui. 19. de Praebendis. in 6. & probat Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 31. n. 169.

Dico secundo, Beneficiatus, qui per se beneficium non inseruit, sed per vicarios, tenetur eis debitam sustentationem tribuere; quia sub hoc onere decimas recipit. Quod si beneficiatus non tribuat poterunt parochiani decimas denegare beneficiato, vt vice curato tribuatur debita sustentatio: in hoc enim partes gerunt ipsi curati, & adimplent obligationem, quam ipse debet adimplere, similiter etiam pensionarius decimas recipiat abundantes, & parochi insufficientes ad sustentationem relinquuntur, poterunt parochiani detrahere pensionario decimas, & curato applicare; quia illa applicatio decimarum iniusta fuit, & contra debitum ordinem ea in parte, qua parochus debito stipendio defraudatur, ac prout nulla: sic colligitur ex supradictis Doctoribus. Neque in hoc inuenio difficultatem aliquam momenti.

Dico tertio, casu quo pensionarius non relinquat beneficium sufficiens stipendium, & Papa ex aliis bonis non prouideret, neque ipsi parochiani possent ex decimis detrahere, vt beneficiato tribuant, nullo modo tenentur parochiani beneficiato alias pensiones, vel decimas tribuere, ita Cinnari. lib. 1. var. cap. 17. num. 3. circa finem. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 4. n. 17. Suar. cap. 15. n. 10. Ratio est, quia populus pro ministerio sibi exhibito solum tenetur vnas decimas tribuere. Ergo satisfacit suae obligationi, neque tenetur duplicatum stipendium dare, est forte culpa pensionarij, vel Pontificis ad manus parochi non perueniat; populus enim ipse non grauat parochum, sed Pontifex qui male decimas applicauit, vel pensionarius qui ita videns decimas exigit non relinquens parochi sufficiens stipendium, atque aded penes illos erit obligatio, & non penes populum. Et hinc a fortiori constat populum non habere obligationem sustentandi vicarium, si decimas integre soluit parochi; quia tunc non grauat populus vicarium, cogens eum gratis inseruire. Parochus enim est qui vicarium grauat, & cum eo pacifitur de obsequio praestando non exhibendo ei debitum stipendium.

PUNCTUM XI.

Quae personae teneantur decimas soluere.

- 1 Baptizati quicumque sint debent decimas soluere.
- 2 Quae pauperes fideles baptizatos ab hoc delicto excuset.

3 Clerici